

УДК 378.091.2

**READY TEACHER'S READY FOR INNOVATIVE ACTIVITY
ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ****Haluzins'ka M.I. / Галузінська М.І.***s.p.s., as.prof. / к.пед.н., доц.*

ORCID: id 0000-0002-4011-1800

Voitenko G.M. / Войтенко Г.М.*teacher, master / викладач, магістр**KVNZ "Uman Humanitarian-Pedagogical College named after Taras Shevchenko"**Heavenly Hundred, 33, 20300**КВНЗ "Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т.Г.Шевченка"**вул. Небесної сотні, 33, 20300*

Анотація. У статті обґрунтовано сутність та зміст готовності майбутнього вчителя до інноваційної діяльності у вищій педагогічній школі. Представлено сучасні вимоги до професійної підготовки майбутніх учителів у контексті готовності майбутнього вчителя до інноваційної діяльності. Визначена та охарактеризована готовність майбутнього вчителя до інноваційної діяльності; динаміка інноваційного освітнього процесу. Виокремлено власні рекомендації щодо розвитку інноваційної поведінки майбутнього вчителя.

Ключові слова: інноваційна діяльність; готовність майбутнього вчителя до інноваційної діяльності; інноваційна позиція майбутнього вчителя; ситуативна, творча та авторська готовність до інноваційної діяльності.

Вступ.

Забезпечення інноваційної діяльності передбачає глибоке вивчення теоретичних питань удосконалення освітнього процесу, позитивних сторін педагогічних теорій, ідей і технологій, які вже досліджувались і впроваджувались у педагогічну практику. Тільки на основі ґрунтовної дослідної роботи щодо вивчення фундаментальних педагогічних теорій і технологій, обґрунтування механізму їх упровадження дозволить підвищити рівень освітнього процесу.

Основний текст.

Процес сприйняття нових ідей, інновацій у галузі педагогіки, за визначенням Е.Роджерса [1], – складний багатоетапний розумовий процес прийняття рішення, який має тривалий термін від першого знайомства людини з інновацією до її кінцевого сприйняття. У ході цього процесу відбувається оцінювання значення і наслідків прийняття рішення. Е.Роджерс поділяє цей процес на основні етапи: ознайомлення з інновацією, появи зацікавленості, оцінки, апробації, кінцевого сприйняття.

Реалізації готовності майбутніх учителів до інноваційної діяльності сприяють ряд змін, що відбуваються у мисленні людини, усуненні обмежень у професійній діяльності, що дозволяє сприймати значно більше коло зовнішніх явищ. Зменшення упереджених, нав'язаних думок і суджень, а також збільшення потоку інформації забезпечує необхідну свободу дій, своєчасне реагування на зовнішні зміни. Майбутній учитель має бути готовий до реагування на несподіванки, до прийняття самостійних рішень, нести за них відповідальність, критичність в оцінці власних і чужих дій. Інновації в освіті, породжують

проблеми: поєднання інноваційних програм з існуючими державними програмами виховання і навчання, співіснування різних педагогічних концепцій, невідповідність нових типів освітньо-виховних закладів вимогам батьків, потреба у нових методичних розробках, новому педагогові-новаторі тощо. Проблеми, що постають перед майбутнім педагогом в умовах інноваційного підходу, пов'язані з недостатнім рівнем готовності до інноваційної діяльності. Інноваційна педагогічна діяльність – це особливий вид творчої діяльності, яка спрямована на оновлення системи освіти.

Педагог в інноваційній педагогічній діяльності – дослідник власної особистості і діяльності тих, хто навчається і виховується. Особистісно-орієнтований характер інноваційної педагогічної діяльності визначає міру включення у неї. Вивчення інноваційної практики педагогічних освітніх закладів дозволяє стверджувати, що результативність інноваційної діяльності педагога залежить не лише від його професійної майстерності, а і від позитивної "Я" – концепції, особистісної готовності розпочати перетворення освітнього процесу. Готовність розглядається як внутрішня сила, що формує інноваційну позицію майбутнього педагога.

Готовність – складне інтегративне утворення, яке включає мотиваційний, емоційно-вольовий, пізнавальний компоненти. Кожний компонент готовності до інноваційної діяльності характеризується певними особливостями.

Позитивна мотивація до інноваційної діяльності проявляється через задоволення особистісних і професійних потреб педагога: створення і підвищення педагогічної майстерності, подолання професійних труднощів, мотивами особистісного і професійного самоствердження педагога у новій для нього діяльності.

Професійні труднощі знімаються через організацію творчих груп студентів, де для кожного повинна бути створена ситуація успіху, терпимості до невдач. Групові дискусії, рефлексивна інверсія, проблемні ситуації зменшують опір новому, формують орієнтацію на досягнення успіху.

Ставлення до нововведень відображає сформованість емоційно-вольового компонента готовності майбутнього вчителя до інноваційної діяльності. Можна зробити припущення, що до ідеї про необхідність інноваційної діяльності майбутній вчитель повинен прийти через незадоволеність власною професійною діяльністю у межах традиційного педагогічного процесу. Випробувавши себе у різних моделях навчання і виховання, майбутній вчитель може обрати педагогічні методи, прийоми, спосіб роботи, які адекватні його особистісній і професійній спрямованості.

Пізнавальний компонент особистісної готовності майбутнього вчителя до інноваційної діяльності характеризується сформованістю необхідних знань, умінь, навичок, досвідом з позитивними результатами. Оскільки інноваційна діяльність пов'язана з педагогічними дослідженнями, то критеріями сформованості даного компонента готовності виступають: методологічні знання; загальнотеоретичні і методичні знання і вміння; педагогічний досвід з позитивними результатами.

Перш ніж звернутися до інноваційної діяльності, майбутній вчитель

повинен професійно самовизначитись, тобто усвідомити норми і модель своєї професії і співвіднести себе з нею. Серед важливих особистісних і професійних умінь, якостей значне місце посідає установка майбутнього вчителя на розуміння нового в освіті та його створення, нетрадиційний підхід до структурування освітнього процесу, вміння творчо вирішувати питання, які виникають у педагогічній взаємодії. Підготовка майбутнього вчителя, здатного до здійснення самостійної постановки завдань інноваційного навчання повинна починатись якомога раніше і головний зміст роботи з підготовки здатних до інновацій студентів має виконувати педагогічний заклад вищої освіти.

Порівняння даних, одержаних різними дослідниками (Ш.О.Амонашвілі, Є.В.Бондаревська, Т.І.Поніманська, В.О.Сластьонін тощо) та аналіз їх у контексті вимог особистісно-орієнтованого підходу до виховання і навчання дітей дозволяє визначити показники готовності педагога до інноваційної діяльності: усвідомлена потреба введення педагогічних інновацій на рівні власної педагогічної практики; інформованість про інноваційні педагогічні технології, знання новаторських методик роботи; бажання створювати власні творчі завдання, методики, проводити експериментальну роботу; готовність до подолання труднощів змістового і організаційного плану; наявність практичних умінь з освоєння педагогічних інновацій та створення нових.

Співвідношення проявів даних показників дає можливість виділити інформаційний, пошуковий, творчий рівні сформованості готовності до педагогічних інновацій. Для студентів інформаційного рівня освоєння педагогічних інновацій характерною є змістова орієнтація у загальних теоретичних підходах, конкретних методиках роботи педагогів-новаторів, а також зарубіжному досвіді педагогічних технологій.

Студенти пошукового рівня освоєння педагогічних інновацій намагаються втілити у власну діяльність під час навчально-виховної роботи. Характерним є прагнення навчатися новому, експериментувати, бажання поділитися досвідом успіхів і помилок з іншими щодо осмислення педагогічних інновацій.

Студенти творчого рівня глибоко розуміють роль інновацій у виконанні сучасних завдань освіти, мають широкі і змістовні знання про наукові та новаторські підходи до навчання і виховання, володіють новітніми технологіями. Для них є характерним прагнення індивідуального творчого вкладу в інноваційний навчальний процес.

Т.Поніманська визначає ситуативну, творчу й авторську види готовності до інноваційної педагогічної діяльності, які слід формувати у студентів під час вузівського навчання[6].

Творча інноваційна готовність є основою педагогічного процесу, який базується на передових ідеях та інноваційних технологіях. Готовність до авторських інновацій, є виключно індивідуальною, вимагає педагогічного мислення, спрямованої на знаходження, продукування і розробку нових педагогічних технологій. Даний вид готовності інноваційної діяльності базується на особливостях індивідуальності студента, його здатності до створення нового. Необхідною умовою її формування є залучення студента до науково-дослідницької роботи.

Під час вузівського навчання, на етапі зародження інноваційної діяльності, її загальних творчих основ створюються, найбільш ефективні умови для розвитку інноваційної поведінки майбутнього вчителя, виховання сприйнятливості до нового. Даний період можна вважати сенситивним до мотиваційно-ціннісного ставлення студентів до педагогічних інновацій, оскільки майбутній вчитель найбільш чутливий до проблем освіти, до складних педагогічних ситуацій, які вимагають особистісної участі та вирішення.

Готовність до інноваційної діяльності обумовлюється двома необхідними чинниками: організацією оптимального інноваційного середовища та освоєнням технології організації педагогічної діяльності. Структурна модель інноваційної діяльності – це інтегрована система цілісного педагогічного процесу та інноваційної педагогічної діяльності, в основі якої студент має можливість оволодіти всіма її структурними елементами - від формування мети до одержання результату, його оцінки та наступної корекції.

Структурна модель інноваційної діяльності може бути представлена педагогічними характеристиками-цінностями за трьома параметрами: емоційно-ціннісним; когнітивним; процесуальним.

Використання означеної структурної моделі у процесі підготовки майбутніх вчителів передбачає зміну змісту освіти та інноваційні технології навчання. Навчальні курси "Інноваційні педагогічні технології", "Педагогічні технології у ЗДО та школі", які читаються студентам КВНЗ «Уманського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Т.Г.Шевченка» протягом останніх років дозволяють включати майбутніх вчителів до особистісно-значущих видів діяльності, забезпечують готовність до інноваційної діяльності.

У відповідності до мети означених курсів педагогічна взаємодія зі студентами організовується з урахуванням принципів: неперервності та цілісності розвитку особистості: гармонізації педагогічної діяльності: інтеграції навчання; особистісної зорієнтованості; професійно-практичної спрямованості; альтернативності, свободи вибору; усвідомленості професійно-особистісного розвитку під час педагогічної взаємодії (рефлексія, корекції власної діяльності); творчого самовираження, співробітництва і співтворчості.

Висновки.

Для розвитку творчого самовираження майбутніх вчителів у процесі навчання необхідно: усувати внутрішні перепони творчим проявам. Щоб студенти були готові до творчого пошуку, потрібно допомогти їм набутти впевненості у своїх взаєминах з оточуючими; приділяти увагу роботі підсвідомості. Це дозволяє студентам розширити потік ідей, більше часу й уваги приділити роздумам над проблемою; показувати студентам можливості використання метафор і аналогій для творчого пошуку, пошук нових асоціацій і зв'язків. Можливості творчого пошуку збільшуються за рахунок незвичайних співставлень, порівнянь. Під час вузівського навчання робота з метафорами передбачає не просто спонування до образного мислення, але й поєднання спонтанності у створенні образів і цілеспрямованості в їх осмисленні, включенні у вирішення творчого завдання; надавати можливість розумової розминки, зміст якої не пов'язаний з майбутньою запланованою діяльністю;

підтримувати уяву, яка є підґрунтям творчого мислення; формувати уяву, фантазію і контролювати їх; розвивати сприйнятливність, підвищувати чутливість, широту і насиченість сприйняття всього оточуючого; допомагати студентам знаходити сенс визначати загальну спрямованість їх творчої діяльності, бачити у цьому розвиток власних можливостей у вирішенні творчих завдань[6].

Отже, ефективність інноваційних процесів у сфері професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів обумовлюється інноваційним середовищем вищих педагогічних навчальних закладів, яке забезпечує інноваційну діяльність всіх суб'єктів педагогічного процесу і, насамперед, розвиток готовності до нововведень як компонента професійної підготовки.

Список використаних джерел

1. Rogers E.M. Diffusion of innovations // Free Press. – 1983. – №3. – Р. 12–14.
2. Васьков Ю.В. Педагогічні теорії, технології, досвід (дидактичний аспект) / Ю.В.Васьков. – Х.: Скорпіон, 2000. – 120 с.
3. Пащенко М.І., Красноштан І.В. Інноваційні технології навчання: словник-довідник. навчальний посібник / М.І. Пащенко. – Умань: ПП Жовтий, 2012. – 194 с.
4. Підласий І.П., Трипольська С.А. Формування професії як мета підготовки вчителя // Рідна школа. 1998. – №1. – С.3–8.
5. Поніманська Т.І. Готовність до педагогічних інновацій у контексті гуманістичної педагогіки // Оновлення змісту і методів дошкільної освіти в Україні: Наукові записки РДГІІ. – Вип.5. – Рівне: РДПІ, 1999. – С.10–15.

References

1. Rogers E.M. Diffusion of innovations // Free Press. – 1983. – №3. – Р. 12–14.
2. Vaskov Yu.V. Pedagogical theories, technologies, experience (didactic aspect) / Yu.V. Vaskov. – X.: Scorpio, 2000. – 120 p.
3. Pashchenko M.I., Krasnoshtan I.V., Innovative learning technologies: a dictionary. Tutorial / M.I. Pashchenko. – Uman: PE Yellow, 2012. – 194 p.
4. Podlasy I.P., Tripolskaya S.A. Formation of profession as a goal of teacher training // Native School. 1998. – №1. – S.3–8.
5. Ponymanskaya T.I. Readiness for pedagogical innovation in the context of humanistic pedagogy // Updating the content and method of pre-school education in Ukraine: Scientific notes of RDGI. – Vyp.5. – Exactly: RSPI, 1999. – P.10–15.

Abstract. The article substantiates the essence and content of future teacher's readiness for innovative activity in higher pedagogical school. Contemporary requirements for the professional training of future teachers are presented in the context of the future teacher's readiness to innovate. The future teacher's readiness for innovative activity is defined and characterized; dynamics of innovative educational process. The own recommendations for the development of innovative behavior of the future teacher are outlined.

Keywords: innovative activity; willingness of the future teacher to innovate; innovative position of the future teacher; situational, creative and authorial readiness for innovation.

Стаття відправлена: 04.03.2021 г.

© Галузінська М.І., Войтенко Г.М.